

LCVA f.648, ap.2, b.581 - K. Skirpa memoir excerpt

'Kovok! Pastangos gelbeti Lietuva 1939-1941 m.' - manuscript pages 136-137

ARCHIVAL CITATION

Lithuanian Central State Archives (Lietuvos centrinis valstybes archyvas), fond 648, apyrasas 2, byla 581; K. Skirpa manuscript 'Kovok! Pastangos gelbeti Lietuva 1939-1941 m.', manuscript pp. 136-137.

SCOPE OF THIS PDF

Two-page memoir excerpt relevant to the anti-Jewish LAF appeal. The excerpt is taken directly from the uploaded archival scan of b.581.

KEY PASSAGES / NAVIGATION

- Manuscript p.136 retrospectively describes a special anti-Jewish appeal issued shortly before the German-Soviet war, explains its intended effect on Jews in the projected 'New Lithuania', and expressly cross-references 'Dokm. LXIV'.
- Manuscript p.137 continues the surrounding discussion of LAF activity and instructions.

REFERENCE NOTES

1. Source PDF filename: skirpapistangosatsiminimai_lcva_f648_a2_b581-1000px(1).pdf.
2. The archival citation and manuscript page numbers are reproduced from the source scan.
3. English descriptions on this cover are editorial navigation aids only; the Lithuanian manuscript pages are the controlling source.
4. The two source pages are copied directly from the uploaded PDF; no OCR overlay, highlighting, redaction, or textual alteration has been added.
5. This excerpt is intended to be cited alongside b.582 Document LXIV, folios 213-215.

SOURCE FILE MANIFEST

The source filenames below identify the exact archival image files incorporated into this PDF. Archive folio numbers are handwritten/archival pagination; viewer image numbers are EAIS sequence positions.

Folio / page	EAIS image	Source filename
manuscript 136	source PDF page 140	kirpapastangosatsiminimai_lcva_f648_a2_b581-1000px(1).pdf
manuscript 137	source PDF page 141	kirpapastangosatsiminimai_lcva_f648_a2_b581-1000px(1).pdf

sonybei atgauti.

Kadangi paskutiniu metu prieš karą LAF kovotojai buvo siunčiami per sieną didesniais grupėmis, arba pridudami vokiečių kariuomenės daliniams kaip palydovai bei kalbų vertikai, buvo puikiausia proga per juos paskutinį kartą plačiau orientuoti LAF veikėjus Lietuvoje apie tai, kokia buvo tada politinė padėtis ir ką daryti tautos sukilimui įvykus ir jam pavykus. Kiekvieną tokią grupę K. Škirpa surinkdavo pas save prieš pat jos išvykimą į ~~karinę priekinę liniją~~ ~~frontą~~ ir asmeniškai painformuodavo apie visą, ką LAF Vadovybė sukilimui paruošti padarė, kokių turėta Lietuvai atstatyti perspektyvų paskutiniausiu momentu ir kaip nuvykusiems tuo ar kitu būdu LAF nariams į Lietuvą laikytis sukilėlių ir vokiečių atžvilgiu. Šitai juos instruktavęs, atsisveikindamas su jais, palinkėdavo kiekvienam iš jų sėkmingai atlikti pareigą Tėvynės Lietuvos labui. Ant kiek šie paskutiniai atsisveikinimai būdavo įspūdingi, tegali paliudyti tik patys jų dalyviai. Pas dažną iš jų buvo galima pastebėti akyse ašarų, kurios rodė, ką jie pergyveno savo sielos gilumoje, apsisprendus lemtingam žygiui, iš kurio ne vienas, turbūt, pamatė gyvas nebegriš. Bet drąsiau laimino pats Dievas: negrižo tik trys, šuvalūdių mirtimi atliekant jiems duotus uždavinius, laimingai prieš tai perėjus sieną: Tai buvo a.a. Jonas Dženkaitis, Viktoras Kervelis ir Petras Skuravskas. Juos Tėvynė amžinai minės, kaip brangiusius aukas už savo laisvą...

Lietuvos išlaisvinimo plane (Žiūr. Dokm. XLIV) buvo numatyta apert paties sukilimo paruošimo dar išvystyti platesnę slapta propagandą okupuotoje Lietuvoje, kad dvasiniai pribrėndinus tautą tam lemtingam žygiui. Bet sukilimo ruošimo darbas greitai parodė, kad tai buvo visai nereikalinga: sakydam lemtingam aktui pribrėndino mūsų tautą pati sovietiškoji santvarka ir nežmoniškos okupanto ir jo žydiškųjų talpininkų teroras. Atbulai, LAF Vadovybė gaudavo iš Lietuvos pagidavimų jokios slaptos literatūros į kraštą nesiųsti. Todėl nuo to ir buvo susilaikyta. Tebuvo iš LAF vadovybės pusės paplatinta krašte tik biuletenis "Iš bolševistinės vergijos į Naują Lietuvą", su Lietuvos pasiuntinių protestais. Beto, porą savaitių prieš rusų - vokiečių karo pradžią dar buvo paleistas atsišaukimas, nukreiptas specialiai prieš žydus. Tai buvo padaryta kad iš anksto išpėjus juos, juos Naujoje Lietuvoje jiems gyvenimo nebebus. Tuo būdu norėta žydus išpėti, kad būtų jų pešių gyvybės gelbėjimo sumetimais tiksliau iš anksto arba nors kartu su rusų raudonąja armija iš Lietuvos pasitraukti. Šio atsišaukimo buvo paleista apie 500 egzempliorių ir jis paplatintas tik pasienio srityje. Jo nuorašas šia pridedamas (Žiūr. Dokm. LXIV).

Ši tą dar paskleisdavo nuo savęs LAF pasienio postai, atskirų kurstančių lapelių pavydais. Vienas iš postų net padarė stambiai klaidą. Jis be LAF vadovybės žinios paleido Žemaitijoje lapelį, kuriame padarė konkretišką nurodymą, kokių intis priemonių rusų - vokiečių karui prasidėjus, pav. nuginkluoti raudonąją miliciją, areštuoti komisarų ir vietinius komunistų partijos vadus, užimti vietines įstaigas, palikuosuoti politinius kalinius ir t.t. Tai atnešė daugiau žalos kaip naudos sukilimo paruošimo prasme. Pasienio rajone, kur sakytas lapelis buvo paplatintas, sovietiškieji viešpačiai griebėsi preventyvių priemonių: ištuštino kai kuriuos kalėjimus ir sustiprino aktyvesniųjų LAF veikėjų persekiojimą. Kalbama lapelio paskleidimu buvo nepatenkinti ir vokiečių sekimo organai. Buvo pravesta ~~km~~ kvota, bet, vokiečiams, atrodo, nepavyko nustatyti kas iš mūsų šakų minėtą kvailystę padarė. Kad panašių apgailėtinių atsitikimų daugiau nepasikartotų, LAF vadovybė griežtai įspėjo pasienio postus būti atsargiais ir neapgalvotais savo veiksmais nestatyti LAF veikėjų anapus sienos gyvybę ir pavojų iš Sovietų pusės.